

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-08-27

Vår referens

Ghazal Delafrouz

Utredningssekreterare

ghazal.delafrouz@malmö.se

Remiss Socialdepartementet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23) GYVF-2024-2550

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Remiss Socialdepartementet – En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23).

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att välkomna utredningens förslag. Förvaltningen föreslår nämnden att ställa sig positiv till utredningens förslag om att förbjuda försäljning av lustgas till personer under 18 år samt att begränsa försäljningen av lustgas i övrigt.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att ställa sig positiv till utredningens förslag om att knyta rökförbudet till den tid då undervisning pågår och/eller då skolan har ansvar för eleverna, det vill säga under elevernas skoltid. Därtill föreslår förvaltningen att nämnden även ställer sig positiv till utredningens bedömning om att införa ett förbud för elever att använda även andra tobaks- och nikotinprodukter under skoltid än sådana som går att röka. Förvaltningen föreslår nämnden att lyfta att utredningens förslag om en rök, tobaks- och nikotinfri skoltid kan stärka elevers möjlighet till att vistas i en hälsofrämjande skolmiljö fri från tobak och nikotin.

Nämndens Drogpolicy för Gymnasie och vuxenutbildningen (reviderad den 14 juni 2024, §107) är framtagen som en förebyggande åtgärd för att tillförsäkra att alla elever på skolan har trygghet och studiero samt för att främja elevers hälsa. Förvaltningen föreslår nämnden att bedöma att utredningens förslag avseende lustgas, tobak och nikotin överensstämmer med nämndens drogpolicy och kan underlätta nämnden arbete med frågor rörande ANDTS.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande avseende Remiss Socialdepartementet – En trygg uppväxt utan nikotin,

alkohol och lustgas (SOU 2024:23) och överlämnar detsamma till Kommunstyrelsen.

2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Följebrev Remiss Socialdepartementet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)
- En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas
- Remiss Socialdepartementet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)
- Yttrande Remiss Socialdepartementet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)
- §117 GVNAU Remiss angående Remiss Socialdepartementet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2024-08-30 Remiss Socialdepartementet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2024-08-21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2024-08-30

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Regeringen beslutade den 7 juli 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och ta ställning till hur lustgas ska regleras, se över vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet och analysera konsekvenserna av en eventuell förändring av det övergripande målet för ANDT-politiken.

Utredningen i korthet

Nedan redovisas de förslag i utredningen som berör nämndens verksamheter.

Lustgas

I syfte att förhindra användning av lustgas för berusning föreslår utredningen att en ny reglering av lustgas ska införas. Lustgas är ett ämne som vid inandning orsakar ett rus. Den främsta risken vid enstaka tillfällen av inandning är kortvarig syrebrist och svimning. Vid en frekvent och långvarig användning kan allvarliga nervskador

uppkomma. Användningen av lustgas som berusningsmedel har ökat kraftigt under de senaste åren och förekommer framför allt bland barn och unga vuxna.

Regleringen innebär att det blir förbjudet att sälja lustgas till någon under 18 år och att den i övrigt bara får säljas i begränsade mängder eller för användning i näringsverksamhet. Lustgas får inte heller säljas som det finns anledning att anta att lustgasen ska användas som berusningsmedel. Endast två behållare om 9 gram lustgas vardera får säljas eller fyllas på per köptillfälle till en privatperson. Det innebär att en privatperson inte kan köpa stora tuber med lustgas eller storpack av mindre patroner. Det ska dock fortfarande vara möjligt att sälja lustgas i större kvantiteter och i större behållare till en näringsidkare. Den som lämnar ut eller fyller på lustgas ska förvissa sig om att köparen inte är under 18 år och har rätt att köpa mer lustgas än vad mängdbegränsningen tillåter. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer lustgas i strid mot bestämmelserna i lagen ska dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om gärningen är ringa ska den inte medföra straffansvar.

Tobaksområdet

Utredningen föreslår bland annat att bestämmelser om en rök-, tobaks- och nikotinfri skoltid ska införas. Förslaget innebär att elever i förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan samt motsvarande skolformer inte ska få röka, vejpa eller snusa under den tid då undervisning pågår i skolan. Förbudet föreslås gälla i skolbyggnaden och i det närområde kring skolan som skolpersonal kan ha uppsikt över samt på skolutflykter och skolresor. Det är den som är huvudman för skolan som ska ansvara för att förbudet följs. Syftet med bestämmelsen är att minska ungas tobak- och nikotinbruk och att förhindra att elever exponeras för andras bruk av produkterna under den tid som de går i skolan.

Utredningen föreslår att en förpackning med portionsförpackade tobaksfria nikotinprodukter som säljs till konsumenter (styckförpackning) ska innehålla minst 20 portioner. Det innebär att det inte går att sälja portioner styckvis. Syftet med att förbjuda försäljning i mindre mängder är att förhindra att produkterna prismässigt attraherar ungdomar.

Till skillnad mot vad som gäller för cigaretter finns i dag ingen begränsning av nikotinhalten i vare sig tobaks- eller nikotinsnus. För att begränsa de risker som är förknippade med nikotin föreslår utredningen att den högsta tillåtna nikotinhalten för båda sorterna av snus ska bestämmas till 12 milligram per gram.

I syfte att försvåra för minderåriga att få tag på nikotin- och tobaksprodukter föreslår utredningen att ett förbud mot langning ska införas. Förslaget innebär att det blir förbjudet att som ombud eller på därmed jämförbart sätt anskaffa tobaksvaror, e-cigarett, påfyllningsbehållare och tobaksfria nikotinprodukter till den som inte har

fyllt 18 år. Förbudet föreslås förenas med ett straffansvar. Den som förser en minderårig med sådana produkter kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

I anslutning till kriminaliseringen av langning föreslås också en bestämmelse om att förverkande av tobaks- och nikotinprodukter ska få ske från den till vilken langning har skett. Polisen får då rätt att ta produkterna från den minderåriga och kan därigenom förhindra att de används. Dessutom kan fortsatt brottslighet motverkas i de fall den minderåriga har tänkt att sälja produkterna vidare.

Konsekvenser av ändrad ANDTS-strategi

Utredningens uppdrag har innefattat att analysera vilka konsekvenser en förändring av det övergripande målet för ANDTS-politiken skulle få för folkhälsan. Utredningen bedömer att konsekvenserna för folkhälsan och bruket i stort bland befolkningen kan antas på sikt bli positiva om samma krav ställs på nya nikotinprodukter som på tobaksvaror. Det kan förväntas leda till att färre ungdomar använder nikotinprodukter och färre nya användare utvecklar ett nikotinberoende.

Den nya lagen och förordningen om lustgas föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Övriga förslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Remiss Socialdepartementet – En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23).

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden välkomnar utredningens förslag. Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att förbjuda försäljning av lustgas till personer under 18 år och begränsa försäljningen av lustgas i övrigt. Nämnden bedömer att föreslagen reglering kan stärka nämndens främjande och förebyggande ANDTS-arbete (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak, Snus) avseende lustgas.

Enligt Tobakslagen (1993:581) är rökning i skolan förbjudet, både inomhus och på skolgårdarna. Bestämmelsen tar dock endast sikte på skolans geografiska område. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att i stället för att begränsa förbudet till skolgården, knyta förbudet till den tid då undervisning pågår och/eller skolan har ansvar för eleverna, det vill säga under elevernas skoltid.

Rökförbudet omfattar i dagsläget inte ett förbud mot att på skolområdet använda andra tobaksprodukter (exempelvis tobakssnus) eller andra nikotinprodukter. Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att införa ett förbud för elever att använda även andra tobaks- och nikotinprodukter än sådana som går att röka. Nämnden vill

lyfta att utredningens förslag om en rök, tobaks- och nikotinfri skoltid kan stärka elevers möjlighet till att vistas i en hälsofrämjande skolmiljö fri från tobak och nikotin.

Nämndens Drogpolicy för Gymnasie och vuxenutbildningen (reviderad den 14 juni 2024, §107) är framtagen som en förebyggande åtgärd för att tillförsäkra att alla elever på skolan har trygghet och studiero samt för att främja elevers hälsa. I drogpolicyn definieras droger som sinnesförändrande eller beroendeframkallande substanser som intas för att ge ett rus. Det kan till exempel vara alkohol, narkotika, läkemedel, lustgas eller andra berusningsmedel. Vidare används kommunbidrag för unga i riskzon till bland annat skolans drogförebyggande arbete. Nämnden bedömer att utredningens förslag avseende lustgas, tobak och nikotin överensstämmer med nämndens drogpolicy och kan underlätta nämndens arbete med frågor rörande ANDTS.

Ansvariga

Elena Zukauskaitė Avdelningschef

Anneli Schwartz Förvaltningschef